

PÕHIKOOLI EESTI KEELE LÕPUEKSAM 2017

HINDAMISJUHEND

Eksamitöid hinnatakse võtme alusel.

Hindamisele eelneb eksamitööde ja võtmes antud vastuste analüüs ning vajadusel **võtme standardiseerimine**, et vältida õpetamise erinevusest ja seeläbi vastuste variatiivsusest tulenevaid hindamisprobleeme. Eksamikomisjoni otsus muuta võtit kantakse **koos põhjendustega** hindamisprotokollis.

Kui kooli eksamitöid hindab rohkem kui üks õpetaja, peaks eksamikomisjoni tööjaotus põhinema ülesandeti hindamisel. Sellega väheneb hindamise subjektiivsus ning kooli piires on eksamitulemused võrreldavad.

1. Lugemisosa eest on võimalik saada kuni 30 punkti.

- **Lugemisülesannetes** hinnatakse vastuste sisulist õigsust. Õpilase vastus ei pea sõna-sõnalt kattuma võtmes esitatuga. Arvestada tuleb õpilase vanusest tulenevaid sõnastuslikke iseärasusi.
- Iga ülesande juures on märgitud võimalik punktide arv. Võtmes on näidatud, mille eest ja kui palju punkte õpilasele antakse.
- Eksaminand ei kaota punkte, kui ta vastab küsimusele õigesti, kuid teeb seda ühe sõna või pooliku lausega või kui tema sisult õiges vastuses esineb õigekirjavigu.

2. Lühikirjandi eest on võimalik saada kuni 40 punkti.

- Lühikirjandis hinnatakse nelja aspekti: sisu, õigekirja, sõnavara ja stiili, ülesehitust. Lõplik punktisumma saadakse osatulemuste liitmisel. Näiteks: kui kirjandi sisu on hinnatud 15 punktiga, õigekirja 6 punktiga, sõnavara ja stiili 3 punktiga ning ülesehitust 2 punktiga, siis on õpilase lõpptulemus $15 + 6 + 3 + 2 = 26$ punkti.

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
20	Tekst vastab teemale ja on üldistusjärguline, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	10	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Teksti sõnastus on selge ja ladus. Sõnavara on rikkalik ja lausestus mitmekülgne.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
15	Tekst vastab teemale, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	8	Tekstis on 3–4 õigekirjaviga.	4	Teksti sõnastus on selge ja ladus. Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgsed.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
10	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline ja/või esineb sisulisi küsitavusi.	6	Tekstis on 5–8 õigekirjaviga.	3	Teksti sõnastus on konarlik. Sõnavara ja lausestus on ühekülgsed.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
5	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on üldsõnaline, esineb sisulisi küsitavusi ja/või vastuolusid.	3	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Teksti sõnastus ja lausestus on algelised. Sõnavara on piiratud.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on kohati seosetu ja raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Teksti sõnastus ja lausestus on algelised. Sõnavara on kohati sobimatu.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.
Kirjandi kogutulemus 0 punkti.		Tekst ei vasta teemale. Ülesandest ei ole aru saadud, see on lahendamata.					

- Mustandit lühikirjandi hindamisel ei arvestata.
- Kirjandis esinevate vigade märkimise kohta vt lisa 1.
- Kirjaliku kõne puudega õpilase lühikirjandit hinnatakse diferentseeritult. Vt hindamisjuhendi lisa 2.

2.1. Lühikirjandi sisu hindamine

Lühikirjandi sisu hinnatakse üldmulje põhjal.

Sisu hindamisel arvestatakse teksti üldistusjõudu, mõtete esitamise selgust ja veenvust ning teemakohasust.

Sisu eest on võimalik anda 20, 15, 10, 5 või 1 punkt. Vahepealseid punkte (näiteks 8, 3 jms) ei ole lubatud kasutada.

Kui tekst ei vasta teemale, ülesandest ei ole aru saadud või see on lahendamata, siis hinnatakse kogu kirjand 0 punktiga.

2.2. Lühikirjandi õigekeelsuse hindamine

Õigekeelsusvigadeks loetakse ortograafiavead (täheortograafia, algustäheortograafia, kokku- ja lahkukirjutamine, lühendamise, kirjavahemärgistus jne) ja vormimoodustusvead (v.a õigekeelsussõnaraamatus toodud argikeelsed vormid).

Kõik vead on täisvead.

Õigekirja eest on võimalik anda 10, 8, 6, 3 või 1 punkt. Vahepealseid punkte (näiteks 7, 4 jms) ei ole lubatud kasutada.

Teksti ümberkirjutamisest tulenevaid hooletusvigu õigekeelsuse hindamisel ei arvestata.

Kirjandis arvestatakse üheks veaks

- 1) samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead;
- 2) ühes sõnas koos esinevad eri tüüpi õigekeelsusvead;
- 3) sama lausetarindi puhul korduvalt ära jäetud või ülearune kirjavahemärk või kahepoolne vahemärk (jutumärgid, sulud);
- 4) sama lausetüübi puhul korduvalt ära jäetud lõpumärk.

2.3. Lühikirjandi stiili hindamine

Kirjandi stiili hinnatakse üldmulje põhjal.

Stiili hindamisel arvestatakse teksti lausestuse selgust ja ladusust, sõnavara rikkust ning lausestuse mitmekülgsust.

Hindamisel arvestatakse, et autori taotlused mõjutavad stiili. Stiili hinnatakse konkreetsest eksamitööst lähtudes.

Stiili eest on võimalik anda 5, 4, 3, 2 või 1 punkt.

Stiilivigade kohta ei peeta eraldi arvestust ning neid ei loeta õigekeelsusvigade hulka.

2.4. Lühikirjandi vormi hindamine

Kirjandi vormi hinnatakse üldmulje põhjal.

Vormi hindamisel arvestatakse teksti ülesehituse loogilisust, teksti terviklikkust ja liigendatust lõikudeks.

Vormi eest on võimalik anda 5, 4, 3, 2 või 1 punkt.

3. Keeleülesannete lahendamise eest on võimalik saada kokku kuni 30 punkti.

- Keeletesti iga õige vastus annab 0,5 või 1 punkti.

4. Eksamitöö punktiarvestuses kasutatakse ümardamist.

- Eksaminandi lõpptulemus ümardatakse alati õpilase kasuks. Näiteks, kui õpilane kogus eksamitööga 76,5 punkti, siis tema lõplik punktisumma on 77 punkti.

5. Eesti keele lõpueksami hindepüürid on järgmised:

90–100 punkti hinne „5”;

75–89 punkti hinne „4”;

50–74 punkti hinne „3”;

20–49 punkti hinne „2”;

0–19 punkti hinne „1”.

LISA 1

Lühikirjandi vigade märkimine

Tekstis kasutatakse ortograafia-, interpunktsiooni-, tähe- ja sõnavea puhul allakriipsutust, kokku- ja lahkukirjutamise vea puhul vastavalt märke $\cup$ ja $/$; lausestus- või sõnavalikuveale ja küsitavusele tõmmatakse tekstis alla laineline joon.

Äärelle märgitakse vigu järgmiselt:

- | ortograafiaviga: häälikuortograafiaviga, kokku- ja lahkukirjutamise viga, suure ja väikese algustähe viga, poolitamisviga, vormiviga;
- ∨ interpunktsiooniviga;
- { lausestus- või sõnavalikuviga: arusaamatult väljendatud mõtted, sobimatu sõna kasutamine, sõna kasutamine vales tähenduses jms;
- ? küsitavus, faktiviga jms;
- √ sõna või lauseosa puudub;
- ⌋ taandrida puudub.

LISA 2

Püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase (düsgraafiku) lõpukirjandi hindamisest

Püsiva kirjaliku kõne puudega on õpilane, kes saab regulaarselt logopeedilist ravi ja/või õpilane, kellega õpetaja töötab individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.

Püsiva kirjaliku kõne puudega põhikooliõpilase lõpukirjandit hinnatakse diferentseeritult.

Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafiale omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Lõpukirjandi nõuded ja hindamiskriteeriumid on kõigile õpilastele samad.

Diferentseeritult hinnatakse häälikuortograafiat.

Eraldi vealiigiks loetakse järgmised eksimused häälikute märkimisel:

- pikk täishäälik (nt **kooli** taga *pro* **koli** taga);
- ülipikk täishäälik (nt vaatas **maale** *pro* vaatas **male**);
- pikk suluta kaashäälik (nt lõi **kanna** ära *pro* lõi **kana** ära);
- ülipikk suluta kaashäälik (nt läks **linna** *pro* läks **lina**);
- lühike sulghäälik (nt **tuba** *pro* **tupa**, **tuleb** *pro* **tulep**);
- pikk sulghäälik (nt **kuked** *pro* **kukked**, **olemata** *pro* **olematta**);
- ülipikk sulghäälik (nt **kotti** *pro* **koti**, **kõiki** *pro* **kõikki**).

Kokku on 7 vealiiki.

Diferentseeritud hindamisel tehakse õpilase lõpukirjandile märke „hinnatud diferentseeritult”.

Põhikooli lõputunnistusele märgitakse hinne täiendavate kommentaarideta.

2017. aasta põhikooli eesti keele lõpueksami vastavustabel õppekavale

Ü1	Kooliastme õpitulemus	Õppeaine õppe- ja kasvatuseesmärgid	Õppekava üldpädevused	Õppekava valdkonna-pädevused	Läbivad teemad
Ü1 1	Loeb sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste. Oskab teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada.	> Väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit. > Teadvustab keeleoskust õpioskuse alusena ning identiteedi osana. > Omandab põhiteadmised keelest ja saavutab õigekirjaoskuse. > Väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult.	> Kultuuri- ja väärtuspädevus: suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajub ja väärtustab oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega; hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. > Enesemääramispädevus: suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi. > Õpipädevus: kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostab omandatud teadmisi varem-õpituga; analüüsib oma teadmisi ja oskusi.	Eksam toetab järgmiste valdkonnapädevuste kujunemist: > keele- ja kirjanduspädevus; > matemaatikapädevus; > sotsiaalne pädevus; > loodusteaduste pädevus.	Eksami koostamisel on arvestatud järgmiste läbivate teemadega: > elukestev õpe ja karjääri planeerimine; > kultuuriline identiteet; > teabekeskond; > väärtused ja kõlblus; > keskkond ja jätkusuutlik areng.
Ü1 2	Loeb sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste. Seostab omavahel teksti ja seda toetavat tabelit ning pilti. Oskab teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada.	> Suudab leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet. > Suudab väljendada isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust.	> Suhtluspädevus: suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada; oma seisukohti esitada ja põhjendada; loeb ning eristab ja mõistab teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutab eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt.		
Ü1 3	Oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste korrektselt vormistada. Vahendab loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale. Oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.	> Oskab õppida, hangib teavet eri allikatest, kasutab sõna- ja käsiraamatuid.			
Ü1 4	Järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.				
Ü1 5	Järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.				
Ü1 6	Järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.				
Ü1 7	Oskab leida õigekirjajuhiseid sõna- ja käsiraamatutest.				